Guia de compostatge comunitari

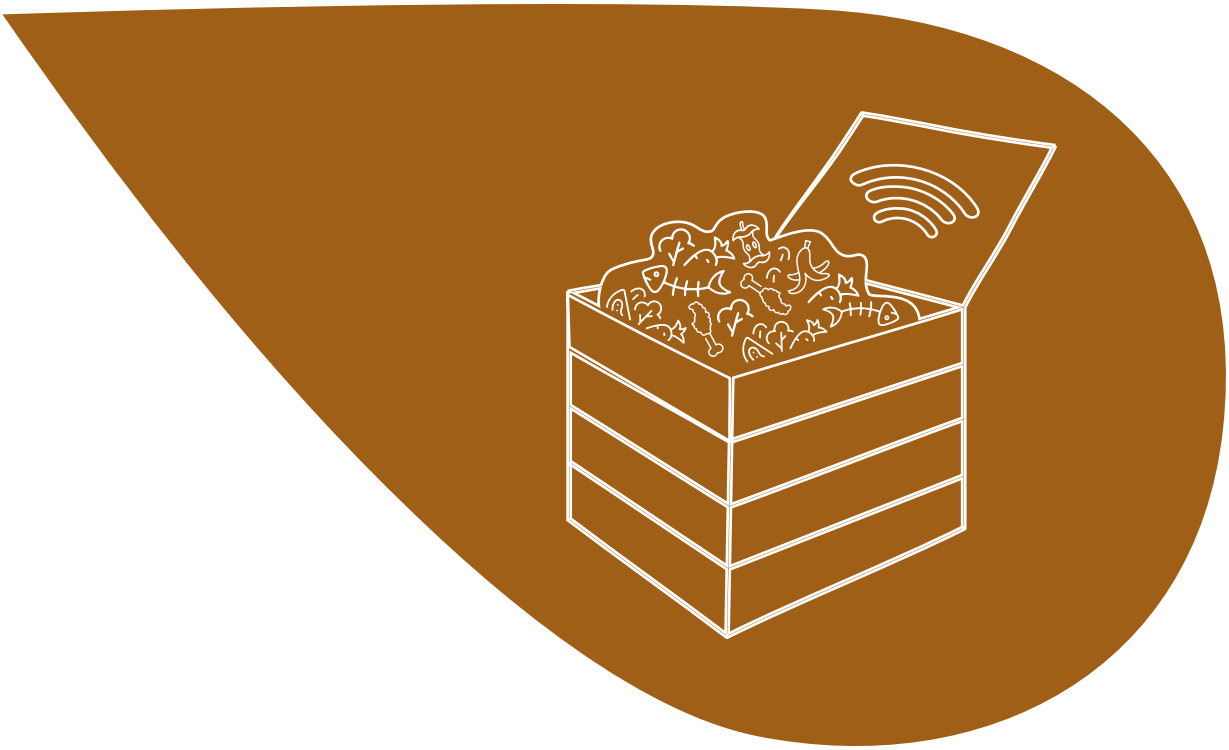

amb tu, Montbui recicla!

Ajuntament de Santa Margarida de Montbui

Finançat per la Unió Europea NextGenerationEU
Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia
Agència de Residus de Catalunya
Next Generation Catalunya
Generalitat de Catalunya

El procés de compostatge no és cap novetat, de fet, es desenvolupa contínuament a la natura mitjançant la descomposició de la matèria orgànica d'origen vegetal i animal.

Aquest procés de descomposició esdevé en unes condicions climàtiques concretes i amb el poder dels organismes i microorganismes existents.

Un exemple que segurament hem pogut observar el trobem als boscos, horts o jardins, quan veiem escarabats, cucs de terra, formigues o altres petits animals alimentant-se de la matèria orgànica caiguda al terra. Aquest procés s'activa quan el terra està humit i el sol o el vent aporten un ambient concret.

Si aquest procés el reproduïm en espais col·lectius com ara una escola o entre un conjunt d'habitatges, en diem compostatge comunitari.

En aquesta guia s'inclouen les indicacions per participar-hi i posar-lo en pràctica, per millorar la fertilitat i l'estructura del sòl del nostre entorn.

ÍNDEX

La matèria orgànica és la clau	2
Què vol dir compostar?	4
Què podem compostar?	6
Escales de compostatge	6
Què passa dins la zona de compostatge comunitari?	8
La fauna del compostador	10
Com participar a la zona de compostatge	11
Obtenció i ús del compost	12
Més informació	14

Coordinació i continguts: Ajuntament de Santa Margarida de Montbui i ENTORNa3
Disseny i maquetació: ENTORNa3
1a edició: Gener 2026

La matèria orgànica és la clau

Les normatives de residus obliguen a redissenyar la gestió de residus i recursos per reduir l'impacte sobre el medi ambient. Per aconseguir-ho, cal reduir la quantitat de residus que es generen i millorar la seva recollida selectiva i reciclatge.

Aquesta seria la bossa tipus* dels residus que es generen al municipi.

Del total de residus municipals generats, la fracció orgànica és la més abundant i a més, la que té el procés de reciclatge menys complex.

* Font: Estudi de composició de la bossa tipus de residus municipals a Catalunya. PRECAT20. Resultats per municipis de tipologia Urbà Actiu.

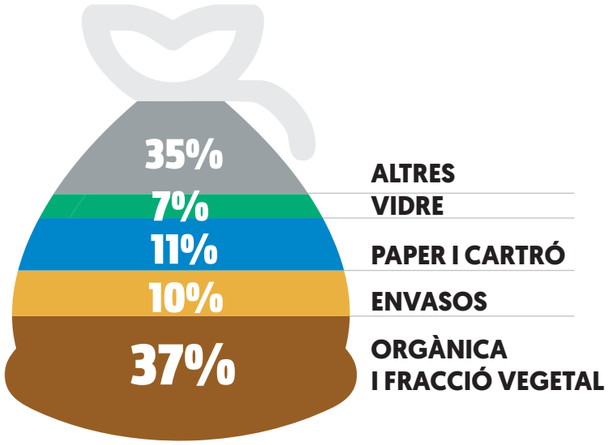

Resultats mostrats en percentatge sobre pes total

Durant l'any 2024 es van generar 4.000 tones de residus a Santa Margarida de Montbui, el que equival al voltant d'1 kg per persona i dia.

D'aquest quilogram, uns 370 grams corresponen a matèria orgànica i fracció vegetal.

Si es té en compte que de mitjana al 2024 cada habitant de Montbui va separar 57 grams de matèria orgànica al dia, es pot veure que hi ha molt marge de millora.

Recollida selectiva 2024

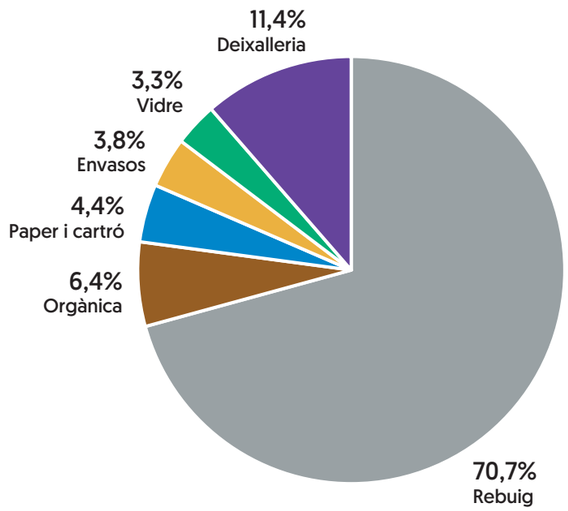

Els camins que pot fer l'orgànica

Si va a compostatge o al contenidor d'orgànica

El **compostatge comunitari** és una eina amb gran valor ambiental. La gestió en el mateix lloc on es genera redueix la quantitat d'orgànica que cal transportar.

Quan es fa ús dels **contenidors** instal·lats a la via pública, cal disposar de vehicles que recullin i transportin els residus a **plantes de compostatge** industrial.

És obligatori que s'utilitzin bosses compostables i no es barregi amb altres residus que no són biodegradables.

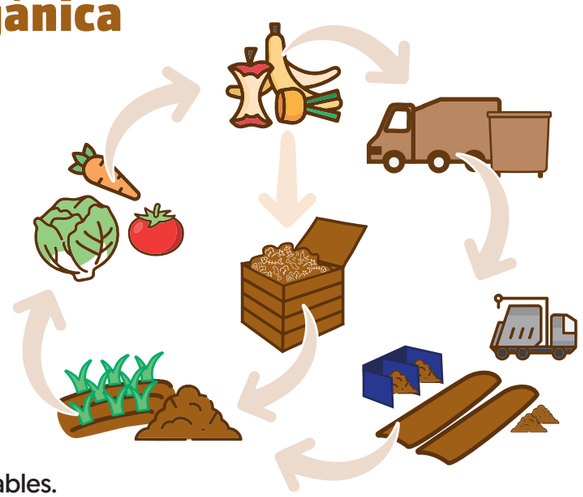

Si va al contenidor de rebuig

Quan la matèria orgànica i altres materials reciclables es llencen al contenidor de rebuig, s'encareix el cost de tractament dels residus alhora que es generen impactes ambientals com ara l'increment en l'emissió de gasos d'efecte hivernacle.

Es provoca així un procés lineal en el qual es dificulta la recuperació de matèries primeres per a la seva transformació en nous productes.

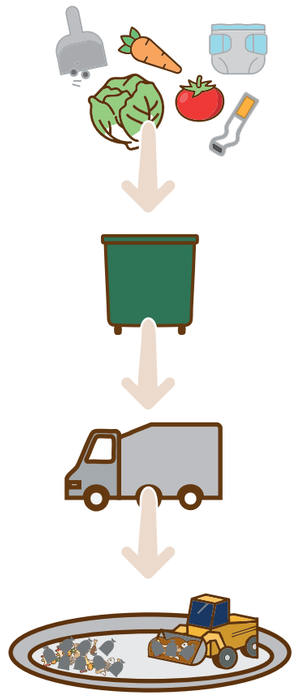

Què vol dir compostar?

El compostatge es defineix com un procés controlat de transformació biològica aeròbica* i termòfila** de materials orgànics biodegradables que resulta en adob orgànic o compost.

El compostatge domèstic o comunitari és la forma més fàcil de reciclar en origen, ja que redueix la quantitat de residus que cal recollir, transportar i gestionar en instal·lacions de tractament.

*: Necessita oxigen
**: Necessita temperatura

Com funciona el procés?

Hi ha 4 elements clau que s'han de tenir en compte a l'hora de fer compostatge.

Humitat

Els microorganismes que intervenen en el procés requereixen una humitat d'entre el 45 i 55%. Disposar d'una quantitat correcta de matèria humida permetrà mantenir aquesta proporció.

Aire

És imprescindible assegurar una correcta circulació d'aire a l'interior de la pila de matèria orgànica. Per fer-ho, cal aportar material estructurant i realitzar un correcte manteniment del compostador. La presència d'oxigen (15-21%) ens assegura la presència de microorganismes aeròbics i evita la generació de males olors.

Temperatura

El procés de descomposició de la matèria orgànica allibera energia en forma de calor. Si es produeix un increment de temperatura a la pila, vol dir que la matèria s'està descomponent. Als compostadors comunitaris la temperatura pot arribar als 65ºC.

Equilibri

Cal disposar una proporció dels materials aportats, equilibrant la quantitat de matèria humida (restes de la cuina) i matèria seca i estructurant (triturat vegetal, closques, pinyols, etc.). La proporció ideal és 1 o 2 parts de matèria humida per 1 part de matèria seca.

Les tasques necessàries per mantenir aquestes condicions durant el procés de compostatge aniran a càrrec del personal de l'Ajuntament responsable del manteniment.

Els usuaris hauran d'aportar una petita quantitat d'estructurant al realitzar l'aportació de la matèria orgànica al compostador.

Què podem compostar?

Per defecte, es poden compostar totes aquelles restes orgàniques que provinguin d'una planta o un animal, però cal tenir en compte algunes consideracions i que cadascuna ens aportarà diferents nutrients o característiques al compost final.

Tot seguit trobaràs informació més detallada:

De la cuina

Restes de fruita i verdura
Pa sec i restes de menjar cuinat
Marro del cafè i restes d'infusions
Closques de fruita seca, ou i marisc
Tovallons i paper de cuina sense tinta
Restes de carn, peix i marisc
Ossos i espines
Taps de suro, escuradents i llumins

Del jardí o de l'hort

Flors seques
Rams pansits i fulles seques
Restes de l'hort

Amb moderació

Herbes no desitjades a l'hort
Recipients, envasos i càpsules compostables

No compostis

Excrements d'animals
Residus inorgànics i no biodegradables o que continguin elements tòxics

Cal separar les restes orgàniques i llençar-les al compostador SENSE BOSSA, tampoc amb bossa compostable.

Per ajudar-vos en aquesta tasca, l'Ajuntament us facilitarà un cubell de 10 litres amb tapa i nansa.

Escales de compostatge

Comunitari

Els propis usuaris fan les aportacions als compostadors, com si fossin contenidors però **sense bossa**.
Hi ha personal format per fer les tasques de manteniment i informació.
Els usuaris poden aprofitar el compost un cop finalitzat el procés.

Domèstic

Les restes orgàniques generades es transformen i s'aprofiten en el mateix lloc d'origen, tancant el cicle de la matèria orgànica a la mateixa llar.
Els propis usuaris fan les aportacions i tenen els coneixements per gestionar-lo.

Industrial

La matèria orgànica recollida als contenidors marrons es transporta a la planta de compostatge comarcal de Jorba.
L'ús habitual de bosses de plàstic i la presència de residus d'altres fraccions als contenidors pot empitjorar la qualitat del compost obtingut.

Què passa dins la zona de compostatge comunitari?

Si els condicionants anteriors es compleixen, el procés de compostatge seguirà una corba de temperatura similar a la del gràfic. A cadascun dels mòduls del compostador s'hi desenvolupa una funció diferent.

El procés començarà amb les aportacions de matèria orgànica al corresponent mòdul, prèvia identificació amb la targeta de l'usuari.

Els altres mòduls seran d'accés exclusiu pel personal de manteniment, que s'assegurarà de realitzar les tasques necessàries per aconseguir amb èxit el compost final.

Aquestes fases i els temps previstos seran variables en funció de les aportacions, les condicions climàtiques i de les tasques de manteniment.

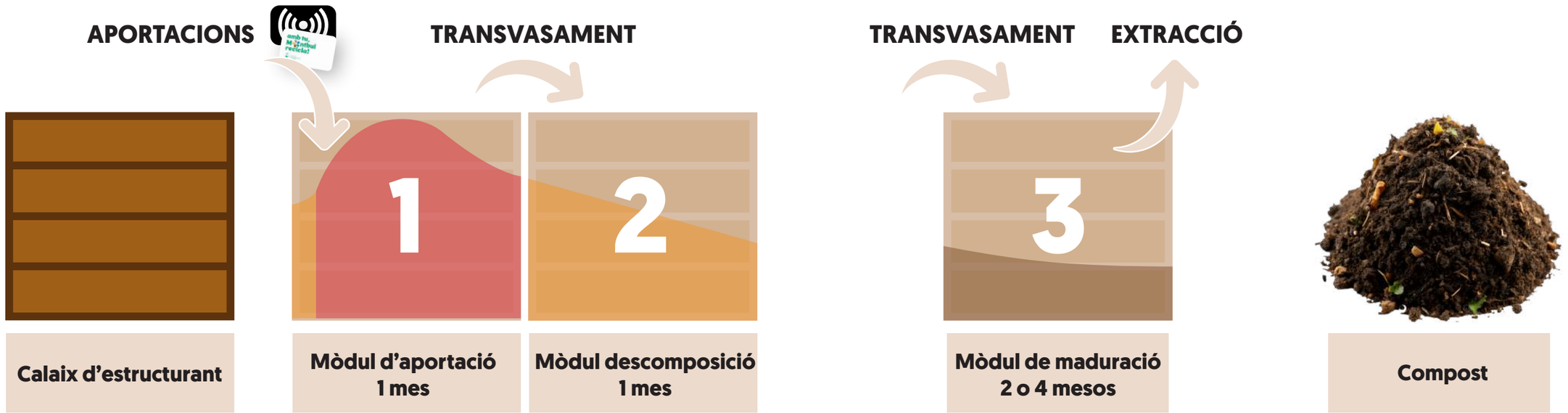

Mòdul d'aportació (1)

És a on es fan les aportacions per part dels usuaris i del material estructurant, i a on es fan la majoria de tasques de manteniment.

En aquest mòdul es desenvolupen l'etapa mesòfila i l'inici de la termòfila. La mesòfila té lloc des de la temperatura ambient fins als 45ºC, a partir d'aquesta temperatura s'inicia la fase termòfila.

L'activitat microbiana es va adaptant cap a organismes que suporten majors temperatures i que s'encarreguen de degradar elements més complexos.

Mòdul de descomposició (2)

Aquest mòdul és d'accés exclusiu del personal de manteniment, que s'encarregarà de voltejar i afegir aigua segons les necessitats del compostador.

La matèria orgànica s'anirà degradant, enfosquint i esmicolant, cosa que causarà una disminució del volum de la pila de compostatge. Amb el transvasament del material inicial, se sol reactivar el procés per l'homogeneïtzació de la barreja i la correcció de la humitat i la compactació.

El material obtingut en aquest mòdul es podria utilitzar com a compost fresc.

Mòdul de maduració (3)

Aquest mòdul és d'accés exclusiu del personal de manteniment. No necessita tasques específiques, més enllà del control i la recollida de dades.

El temps de permanència del material serà variable segons el nivell d'estabilitat i maduresa que es vulgui obtenir pel compost.

Un cop extret, el compost es posarà a disposició dels usuaris participants.

Compost

El compost resultant s'analitzarà anualment per assegurar que és apte per ús domèstic.

A les pàgines següents s'explica el procés d'obtenció del compost madur i com es pot aplicar per fertilitzar les plantes.

La fauna del compostador

Durant el compostatge es busca aconseguir un ecosistema de microorganismes i insectes divers, per tal de millorar les condicions de descomposició.

A mesura que vagi avançant el procés de compostatge, anirà apareixent una varietat més gran d'aquests organismes. No és preocupant si apareixen alguns animals dins dels mòduls de compostatge, de fet, és beneficiós.
Alguns exemples de fauna associada al compostatge podria ser:

- **Descomponedors terciaris**: aquests organismes s'alimenten dels secundaris.
  Formigues, escarabats, centpeus i tisoretes.

- **Descomponedors secundaris**: són aquells que s'alimenten dels de nivell primari.
  Nematodes, col·lèmbols i àcars.

- **Descomponedors primaris**: són els organismes descomponedors de la matèria orgànica.
  Microorganismes com bacteris i fongs.
  Cucs de terra, porquets de Sant Antoni i milpeus.

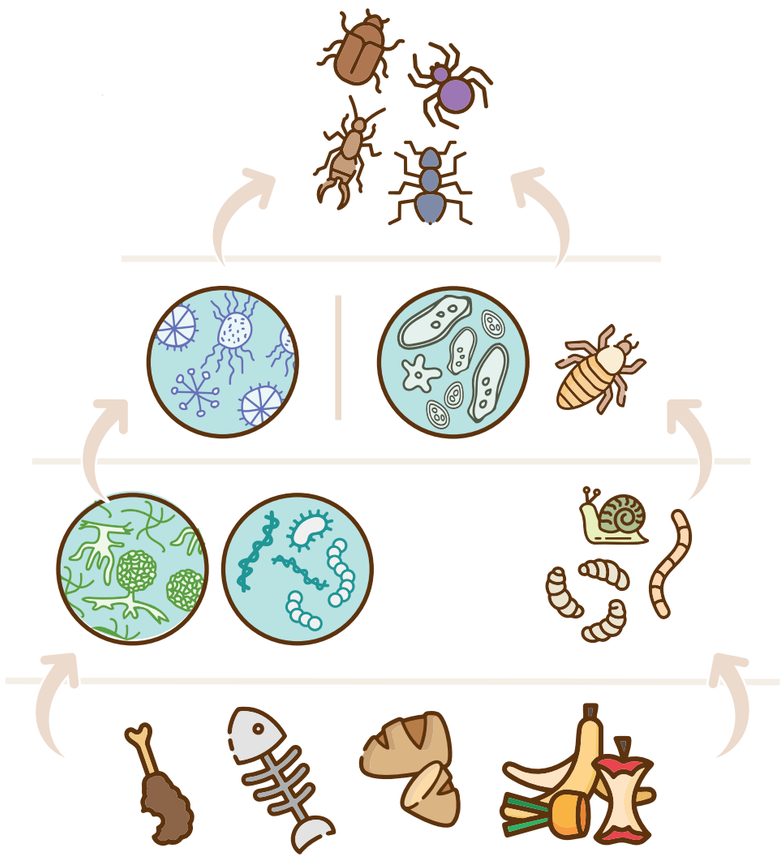

Com participar a la zona de compostatge

La correcta participació en el compostatge comunitari és molt important, ja que assegura el funcionament d'un procés biològic i l'èxit del seu resultat final, el compost. La col·laboració entre les famílies que fan les aportacions i el personal de manteniment és crucial.

Per participar correctament a l'àrea de compostatge comunitari has de seguir els següents passos:

1. Separa correctament les restes de matèria orgànica generades a la cuina i les petites restes del jardí. Utilitza el cubellet marró (sense bossa) per transportar-les.

2. Identifica't al mòdul d'aportacions amb la targeta electrònica d'usuari.

3. Aporta les restes orgàniques i cobreix amb un volum similar de l'estructurant que hi ha al calaix contigu.

4. Baixa la tapa assegurant que quedi ben tancada.

Si generes grans quantitats de fracció vegetal (de mida petita o llenyosa), cal que sol·licitis la recollida específica de poda a través del Punt d'Informació.

Obtenció i ús del compost

Temps

Un cop iniciat el compostatge, es podrà fer la primera recollida de compost al voltant dels sis mesos, tot i que pot durar fins a un any segons les condicions, l'ambient i el ritme de les aportacions. Aquest període de temps pot escurçar-se durant els següents cicles.

Observar i olorar

Sabrem que el compost és madur quan:

- Fa olor a terra de bosc.
- És de color fosc (pot variar segons el material utilitzat).
- Té textura de terra vegetal.
- No es veuen restes de matèria orgànica fresca.
- Està a temperatura ambient.

Manteniment

La zona de compostatge comunitari es visita periòdicament per una persona encarregada que s'assegura que el procés funcioni correctament.

Les tasques de manteniment que es fan són:

- Recollida i registre de dades.
- Reposició d'estructurant al calaix.
- Retirada de residus d'altres fraccions no compostables.
- Homogeneïtzació de la pila i aportació d'aigua si cal.
- Transvasaments del material un cop els mòduls estan plens.
- Extracció i garbellat del compost madur.
- Recollida de mostres.
- Informació i comunicació amb els usuaris.

Extracció

El personal de manteniment extraurà el compost madur i el deixarà a disposició dels usuaris.
Es pot utilitzar el compost directament o garbellar-lo per a utilitzar només les partícules més fines. El material estructurant sense descompondre es pot utilitzar com a encoixinat vegetal o tornar a aportar com a estructurant al mòdul d'aportació.

Aplicació

Cal assegurar-se que el compost està completament madur, ja que sinó podria donar lloc a problemes de germinació o males olors.

- Noves plantacions: entre 1 i 3 kg/m² segons la tipologia de la planta.
- Fertilitzant: capa de 2 cm a la base de l'arbre, arbust o planta.
- Transplantaments: 1 part de compost per 3 de terra.
  1 kg de compost equival aproximadament a 2 litres, de manera que s'hauria de barrejar amb uns 6 litres de terra.

Emmagatzematge

Si queda excedent de compost, és millor guardar-lo en un recipient transpirable i a resguard de les inclemències del temps.

Beneficis

El compost aporta molts beneficis:

- Dona estructura al sòl, facilitant l'intercanvi de gasos i la retenció de la humitat.
- És un producte natural i lliure de patògens que en molts casos actua com a bactericida i fungicida.
- Representa un estalvi econòmic, ja que evita la compra de fertilitzants comercials i aprofita materials que d'altra manera acabarien sent residus.

De cada 100 kg de matèria orgànica aportada es podran obtenir uns 10 kg de compost madur garbellat.

Altres fonts d'informació

Web "El compost".
Agència de Residus de Catalunya.

Vídeos "El cicle de la matèria orgànica".
Agència de Residus de Catalunya.

Per consultar a on es poden llençar altres residus o materials:
www.residuonvas.cat

PUNT D'INFORMACIÓ
Amb tu, Montbui Recicla

Nucli Urbà
Edifici Mont-Àgora,
al Passeig de Catalunya.

Horari d'atenció
Dilluns de 10.00 a 13.00 h
Dijous de 10.00 a 13.00 h i de 16.00 a 19.00 h
Dissabtes (alterns) de 10.00 a 13.00 h

Nucli Antic
Centre de Serveis Municipals
del Nucli Antic, al carrer Anselm Clavé, 3.

Horari d'atenció
Dimecres de 16.00 a 19.00 h

617 592 490 reciclamontbui.cat montbui.mediambient@montbui.cat